

LAZAR PAŠČANOVIĆ
SPAM

LAZAR PAŠĆANOVIĆ
SPAM

Izdavač:
Imprimatur d.o.o.
Mladena Stojanovića 4
Banja Luka
info@imprimatur.ba

Za izdavača: Boris Maksimović

Lektura: Sonja Lero Maksimović

Dizajn korica: Damir Omić

Ilustracija na koricama: Lazar Pašćanović

Grafička priprema: Sonja Lero Maksimović

Štampa: Skandi s.p.

Za štampariju: Mladen Spasojević

Tiraž: 300

Godina: 2020.

ISBN: 978-99976-53-00-0

Lazar
Pašćanović

SPAM

JEDAN

OPET NEMA MESEČINE, pomisli, gotovo osetivši kako sa druge strane prozorskog stakla naleže mrak, otežao od svega što u njemu obitava, kao da je potrebno još samo malo pa da staklo prsne i sva ta poplava crnog vazduha pokulja unutra, unoseći zadržan noći i bezimene zvukove koji se zasad još samo preteći šunjaju okolo, taj cirkus neodređenosti i poluoblika u koji se spoljašnji svet pretvorio, a koji svako veče sve smelije prilazi kući, sve jače upire u prozore, siguran da će pre ili kasnije prevladati i provaliti u njegov kutak, natopiti knjige u policama, smlaviti krevet, preliti se preko radnog stola kao plima lepljivog mulja, popiti svetlost lampe i razliti se kroz hodnike i velike hladne sobe. Staklo zabledi od njegovog daha i noć počne da se povlači, obrisi zadržte i uzmete se, i već trenutak kasnije on se oseti smirenije, jer kroz mlečnu skramu više ne vidi ništa sem crne pozadine sa par plavičastih tačkica fosforescentnih gljiva na nevidljivom zidu, daleko u okeanskoj dubini bašte, i na časak mu se učini da ih u poslednje vreme ima više nego ranije.

Sedne za radni sto, dolije rakiju u čaj i udubi se u monitor. Par stranica i dovršiće prevod još jednog romana i poslati ga naručiocu, teksta kome ne bi ni prišao da ne plaćaju obilno i na vreme a dronjavi

računi nekako stižu i u ovu nedodiju koju zaobilaze čak i ptice, birajući da radije crknu od gladi nego da pojedu mrvice koje im je prvih zima ostavljao na simsu, dok nije shvatio da su za njegovo dobročinstvo zainteresovani samo mravi, debeli i žuti, što su u svom praktičnom duhu podigli mravinjak pod samim prozorom, zašto se sve, pomisli, baš sve što ikada uradim izrodi u nekakvu travestiju, zašto sam od svih mesta na svetu morao završiti baš ovde. Evo i poslednjeg poglavlja, naravno, sve po receptu, tako reći po algoritmu, ljudi postaju suvišni, uskoro će softver pisati ovakve knjige, verovatno i bolje. Jedino je podtekst stvaran, on je uvek tu, sva ta aljkavo cenzurisana intima, amaterske amputacije, plitki grobovi, nenapisano u napisanom, forenzika reči koja ublažava banalnost namernog teksta i otvara vrata neovlašćenom odgonetanju, preturanju po zabranjenim hronikama, po zazidanim dečjim sobama što čuvaju traume odrastanja. Da, jedino još podtekst čini ovaj posao granično podnošljivim, koliko-toliko me izbavljajući od polaganog gušenja dosadom, ta mogućnost psiholingvističke analize, leksičke obdukcije, iskopavanja prljavih tajni autorâ u njihovim literarnim izlučevinama, krajnjim produktima nadutog duhovnog metabolizma.

Dovrši prevod i pošalje ga, a potom pređe na čitanje reklamnih poruka, protivtežu slojevitoj neiskrenosti književnih tekstova i svoju omiljenu tehniku opuštanja: četkica za zube *krvo-smeh* sa raspršivačem lažne krvi (šokirajte svoje najmilije), društvena igra *genkraft* (genocid po vašoj meri – od ideologije do logistike), grickalica *penta-sek* jednopotezno odseca nokte sa svih pet prstiju, klinika *MediUlm* – neurološkom intervencijom do

duhovnog mira, progutne nanokamere *samoskop* otkrivaju bogatstvo vašeg unutrašnjeg sveta, kako sakriti znake starenja, oslobodite se alergernih ljuspi kućnih prijatelja...

Tup zvuk prene ga iz čitanja, kao da se nešto srušilo u drugom krilu kuće. Opet pokušava da privuče pažnju, pomisli čuljeći uši, opet igra neku svoju bolesnu igru, ili mi naizgled suptilno (a zapravo vrlo bahato) daje do znanja da je tamo, mada možda i *nije* tamo, možda ga već odavno nema, ili ga nikada nije ni bilo, možda je otišao ko zna kad ili je u međuvremenu umro i nahranio mravinjak, srećom dva krila kuće su potpuno razdvojena, zid je debeo čitav metar, jedini način da se proverí šta se dogodilo (ili ustanovi da ništa nije) bilo bi da izađem, prođem kroz mračno dvorište celom dužinom kuće i onda skrenem iza ugla i uđem kroz ulazna vrata drugog krila, ali sama ta ideja potpuno je sumanuta, ne pada mi nakraj pameti, pomisli, jer ako je zaista tamo onda bih samo naseo na njegovu provokaciju, a ako nije tamo i zvuk mi se pričinio, ili je pacov u mraku naleteo na nogu stolice, onda nema nikakve potrebe da izlazim u pomrčinu.

Zatvori laptop. Tako. Sada treba zaboraviti ovaj posao, pomisli, i psihički se pripremiti za sledeći, koji može stići bilo kada, i sve su šanse da će biti još gori. Samo da ne bude opet ljubavni roman, sve mogu da podnesem osim ljubavnih romana, to mi je najgora kazna, zašto pišu kad ne znaju ništa o tome, sve te hormonalne melodrame a na kraju samo pisamce ostavljeno na kuhinjskom stolu, *otišla sam* i par reči kako nisam ja kriv i u tom stilu, ko još odlazi na svoj rođendan, mada je u suštini u pravu, ja i nisam kriv, uvek je bilo po njenom, čak je i dolazak u ovu pustaru bio njena ideja, *hoću da živimo u prirodi*, evo ti

priroda, *šetaćemo planinskim stazama i piti vodu sa izvora*, tiho i mirno mesto, za nju *magično i autentično* a u stvarnosti sablasno i trulo, napuštena fabrika i niz ruševnih kućica poleglim kraj zabačenog puta kao skelet pregaženog dinosaurusa. Jedino što mu se tada dopalo, seti se, bilo je to što je njihova kuća poslednja u selu, i što celo imanje opasuje masivan cigleni bedem, sav u lišajevima i debeloj mahovini, snažan poput tvrđavskog bastiona, izgledom stariji od sela i svega u njemu, bedem koji šapuće slatka obećanja i zavodljive garancije da će spoljašnjost ostati spolja a unutrašnjost unutra, i mada je od samog početka osećao da će se i taj bezazleni san izvitoperiti u nešto nepoželjno, rekao je dobro, važi. Za nisku cenu kuće, kako se kasnije ispostavilo, imali su da zahvale tome što je selo opustelo kada je propala hemijska industrija, fabrika emulgatora za konzerviranje mesa, ostavivši ruševine po kojima se pentraju koze, hektare hemijski spaljene trave i, u daljini, mrtvu šumu. Ostali su i starci koji se kreću nesnosno sporo i ne odgovaraju na pozdrav, starci za koje od samog početka nije siguran da su živi; već je prvih dana posumnjao da su upokojeni, mumificirani emulgatorima u vodi i vazduhu koji ne dopuštaju telima da stanu, konzervirani starci trogloditnih njuški i sitnih očiju koji kao da su upravo ispuzali iz pećina, starci čiji stari psi po svu noć napadno zavijaju. Baviću se vrtlarstvom, rekla je, a ti možeš i tamo raditi, danas ti je sve preko interneta, zar je bitno gde sediš? San o vrtlarstvu oplotio se u ogroman staklenik, ne želi ni da se seti koliko je to koštalo, u kome je gajila retke vrste biljaka, kaktuse i sukulente i muholovke i sve drugo što njega nije ni najmanje zanimalo, staklenik koji sada zvrji zapušten i u kojem biljke sa surovim strpljenjem

proždiru jedne druge, korenjem probivši džakove sa đubrivom i razrastavši se do monstruoznih dimenzija, puzavice i rododendroni i mesožderke, a sada je i mačor nestao, ne, pomisli, ne želim da mislim o tome, crn je dan kada sam pristao na staklenik, promrmlja, ali mu kroz glavu blesne da je sve to odavno odlučeno, negde daleko od njega, da je svaki uzrok zapravo posledica nečega drugog u jednoj dugoj, repetitivnoj igri u kojoj je on samo publika, rezignirani glavoklimač koji se ničemu ne čudi i sopstveni život posmatra sa jednom gotovo akademskom radoznalošću. Jedino što ga još zanima jeste njegova mala osveta, sitna podvala sitnog čoveka ali ipak važna i draga, jer svi ti profesionalni leporečeničari i kompulzivni metaforaši nikada neće saznati da je u knjigu, čiji je prevod upravo poslao, utkao jednu drugačiju, sasvim nevidljivu knjigu.

Ni sam se više ne seća kako je tačno počelo, verovatno kao minimalan protest, kvant pobune protiv sveopšte i sveprožimajuće gluposti takozvane ljudske civilizacije, kada mu je prvi put palo na pamet da u prevod ubaci nešto što se nije nalazilo u originalnom tekstu, tako da to ne može primetiti niko izuzev onoga ko dobro zna šta traži, drugim rečima niko sem njega. Bila je to jednostavna, osrednja šifra, matematičkom formulom (kodiranom u raspored interpunkcije u predgovoru) dobijao se niz rednih brojeva reči u knjizi, koje su, hronološki pročitane, tvorile bezobraznu pesmicu o autoru, tom punomasnom bleferu, književnom račundžiji, tom pompeznom aglomeratoru teksta. Na trenutak se naježi pri pomisli na opasnu prostodušnost tog načina šifrovanja, na rizik kom se izložio, odnosno kom bi se izložio da je pokušaj uspeo, da neki nedotupavni lektor nije izbacio jednu

reč pri samom početku i tako, na sreću, upropastio čitav poduhvat; kasnije je osmislio složenije šifre, nezavisne od broja i rasporeda reči, sisteme koji mu omogućavaju da u svakom tekstu ispriča nevidljivu paralelnu priču, koju hiljade ili čak stotine hiljada ljudi čitaju hteli – ne hteli, praktično protiv svoje volje, što je posebno slatko, pomisli, moglo bi se čak reći da sam ja jedan pristojno čitan pisac za koga niko ne zna, ako pojedješ jabuku i u njoj sklupčanog crva tvoja neobaveštenost ne menja činjenicu da je crv pojedena, da je ušao u tebe, prošvercovao se kao slepi putnik i u dogovoru sa tvojim organizmom postao građivni element onoga što se sada naziva tobom. Sa podrugljivih rima postepeno je prešao na smelije poduhvate, ambicioznije, kraće a potom i duže traktate o svemu što ne valja u svetu, neko vreme je tražio odgovarajuću formu u kojoj bi redosled elemenata bio proizvoljan ili nebitan da bi na kraju prirodno došao do katalogskog formata, to ću napisati, pomislio je, tajnu istoriju ljudske zlobe i tuposti skrivenu u desetinama tuđih knjiga, enciklopediju u kojoj ću dokumentovati ovu anticivilizaciju, ovu planetu majmuna, ovu aberaciju evolucije koja nije trebalo da se desi, možda će neki budući istoričari otkriti šifru i razumeti moj trud, razumeti ovo vreme i moj život u njemu, stvari će leći na svoje mesto i sve će ovo dobiti naknadni, tragično okasneli smisao.

Iskapi šolju, strese se i iz fioke izvadi video-igricu od svetloplave plastike sa dva krupna trouglasta tastera. Pritisne ih palčevima nekoliko puta, sačekaj, onda nastavi da pritiska, sve dok se na ekranu ne pojavi simbol \~/ . Pa da, to je zapravo sjajna ideja, pomisli, nakon završenog posla valjda zaslužujem da napunim kadu vrelom vodom i tako ležim do jutra,

naravno povremeno puštajući još malo vrele vode da se ne bi sasvim rashladila. Usput baci pogled na ogledalo, gde ugleda nekoliko reči ispisanih prstom u skrami prljavštine i prepozna sopstveni rukopis: *Kenjkavi ankorit klacka se na krovu*. Dodavola, pro-mrmlja, opet sam mesečario, sasvim jeftino, skraćeni ili bolje rečeno osakaćeni haiku, očekivano, poezija mi ni budnom nije jača strana, ali šta to znači, ankorit ima neke veze sa sidrom, možda nešto iz pomorske terminologije, sufiks navodi na pomisao da je u pitanju čovek, nekakvo zanimanje ili ideologija, mada bi mogao biti i mineral, ili nešto u vezi sa religijom, pomisli, i kroz maglu se priseti da je nekad davno čuo nešto o ankoritima, tužno je kad reči počnu da beže iz sećanja predosećajući katastrofu, ili je upravo to njihovo bežanje sama katastrofa, vrati se i potraži *Veliki rečnik teologije i religijskih pojmova* ali na njegovom mestu u polici zatekne samo veliku pravougaonu prazninu u kojoj se kovitla mrak, kao da je spoljašnja noć nekako procurila u sobu.

I

PROBUDI SE I ugleda električno kuvalo i dve naopake okrenute šoljice na noćnom stočiću, verovatno postavljene rukom hotelske sobarice, beli plastični poslužavnik, dve kašičice svetlucaju na salvetama, kesica kafe, kesica šećera, neutralan prizor očišćen od informacija o prethodnom danu i nem o ovom koji upravo počinje, smirujuć zbog svoje svedenosti, svoje netaknute uslužnosti. Početna pozicija, pomisli i dalje ležeći, uskoro će se razmaknuti zavese, voda će procvrtati u kuvalu, šoljice će se prevrnuti, zvecnuti o tacne i napuniti se, zamirisace kafa i stvari će se pokrenuti, ali ne još, možda za minut ili dva ali ne još. Ona leži na boku i spava, okrenuta mu leđima, sklupčana kao oklopni ljuskavac pangolin, dlanova sklopljenih između butina, i on po ko zna koji put primeti da je prelepa, posebno ovako u gaćicama i majici na bretele, odnosno ne baš prelepa ali ni daleko od toga, u svakom slučaju iznad proseka mada iz nekih uglova ne izgleda laskavo, posebno dok spava, a i gležnjevi bi joj mogli biti tanji, ne kreće se dovoljno, pomisli, to se uz mene ulenjila, kada smo se upoznali bila je brža, još življa, a šta tek ja da kažem, koliko sam se tek ja promenio. Ona se okrene i otvori oči, dobro jutro, danas imamo buvljak i pustinju, kao i uvek spremna je da skoči i izjuri na ulicu, kafu ćemo napolju, dok je

njemu potrebno barem sat vremena da dođe u stanje borbene gotovosti neophodno za suočenje sa izazovima koje mu je život čitavu noć pažljivo odmeravao, armijom sitnih i krupnih neprijatnosti strateški raspoređenih po zasedama dana, ali njena ga energija povuče i on ustane, lavovski zevne i počne da se oblači gotovo spreman da poveruje kako ih napolju čeka nešto tajanstveno i lepo, što bi bilo zločin propustiti.

Doručkiju u malom restoranu, par plehutih stolova na ulici i tanjiri u kojima se mreška neodređena smesa, dekorisana sa par listova peršuna koji služe da zabašure odsustvo hranljivih sastojaka, to je ovde lokalno jelo, kaže mu, prestani da se mrštiš, zašto putujemo ako nećemo probati lokalnu hranu. Pored njih se valja besmislena gungula, ljudi sa turbanima i smešno dugim bradama, zar mašine za brijanje još nisu stigle u ovu zemlju, klimave kamile s viškom zglobova, prašina, žene omotane crnim pokrovima, svi nešto viču i guraju se, rani holivudski kič prenesen u takozvani stvarni život, fali samo šareni papagaj na nečijem ramenu, tabanaju hiljadama donova i podižu prašinu koja se meša sa sveopšt看 zagađenjem, sa sekretima motornog saobraćaja u perpetualnom kolapsu. Fantastično, dobacuje ona između zaloga, da li bi mogao da tražiš još ovih kiselih papričica od konobara? Slobodno ti pojedi sve, odgovara joj, ali ona ga već gleda ljutito, u čemu svakako ima izvesnog šarma, samo kad bi se moglo izvesti da gleda ljutito a da ne bude stvarno ljuta, ali već je jasno da od toga nema ništa, ona polako spušta viljušku i obraća mu se sa budističkom staloženošću ispod koje se nazire lavina, nešto sam te zamolila, zar ti je toliko teško, nisam još popio ni kafu, ako želiš nešto idi i traži sama. Ali

ti znaš jezik, obrazlaže ona i dalje mirno, potkrepljuje svoj umesan zahtev vrlo pristojnom argumentacijom, situacija se još može dovesti pod kontrolu, ali već počinje, prizor je pauziran i raslojava se u slike, anemične kvadrata iz prastarih polaroida, slušaj, nisam učio jezike da bih tražio papričice od konobara, idi pokaži prstom, sem toga u ovom dronjavom restoranu ne služe čak ni najobičniju kafu, zašto je nismo popili u hotelu. Dan još ima šansu da ne pođe poznatom stranputicom, još uvek se nećka na raskršću, uzbuđuje ga mogućnost jednog neoštećenog, izvornog dana, nalik na one negdašnje u kojima su oboje uživali, stare dane ispunjene uzajamnim oduševljavanjem, naseljene rojevima fascinacija, ali za to bi trebalo naći skrivenu polugu i ponovo pokrenuti slike, razbiti ploču prizora i pre svega ustati od stola, ući i stupiti u interakciju sa konobarom koji se ljigavo smeška pod svojom vezenom kapicom, jezici ne služe samo za komunikaciju, objašnjava joj pokušavajući da rastera izmaglicu dremljive otupelosti koja mu, zajedno sa muvama, lebdi oko glave, žele disocijanosti koji mu se lepi za kožu i steže se u spoljašnji skelet, ja ne učim jezike da bih sa nekim pričao nego zato što volim jezike. Zausti da doda kako ljude ne voli i ne vidi zašto bi na njih traćio svoje lingvističko znanje, ne koristi se atomski časovnik da na rerni podesiš tajmer za podgrevanje pasulja, ali u njenim očima primeti brigu i umesto toga kaže izvini, stvarno sam idiot, sad ću ih doneti, ma nije bitno, već sam pojela.

Buvljak se sastoji od meštana koji čuče u pesku i rasprodaju svoje siromaštvo na ciradama, garnirano melanholičnim pseudoidentitetskim otpadom

prirednim za turiste – zarđali noževi, pločice otkinute sa fasada drevnih građevina, kašičice za čaj, fosili iz pustinje, činijice sa cikcak šarama, značke sa profilima zaboravljenih glavonja po kojima se odavno ne zovu biblioteke i škole, ordenje, privesci za ključeve, stare krasnopisane diplome, lažne plemenske maske i polomljene igračke na navijanje, zašto bi iko, pomisli, pozeleo da odnese kući bilo šta od ovoga. Gazda, gazda, neko ga cima za rub majice, okrene se i ugleda dečaka koji mu pruža četvrtast predmet, kupite, gazda, to je za vas. Mahinalno prihvati predmet i vidi da se radi o staroj video-igrici od svetloplave plastike, nezgrapnan ćoškast dizajn, mali ekran, dva krupna trouglasta tastera, pri vrhu natpis *Электроника ИП-1* a na poledini *Сделано в СССР* i *цена 1 рубль 20 копеек*, jedna ekonomija koja je toliko verovala u sebe da je fabrički utiskivala cenu u sve što napravi, pomisli, kada bi samo ljudi mogli verovati u sebe onako kako veruju države. Ne treba mi, kaže i vrati igračku dečaku, ali molim vas, gazda, to je za vas, i on primeti kako je dečak neuhranjen, žgoljav, sav u kolenima i laktovima, velika glava kao balon lebdi nad majušnim telom, mora da danima nije jeo, gadan ožiljak na čelu, bale, slepljeni krmelji po obrazima, a u očima neka nova, njemu nedostupna vrsta patnje. Pruži mu par zgužvanih novčanica sa besmislenim brojem nula, hvala, gazda, da nemate možda kupon, kakav kupon, nema veze, dečak se okrene i nestane u masi.

Šta ti je to? Stara video-igrica, malopre sam je kupio. Šta će ti video-igrica? Ne znam, svidela mi se, takve stvari su bile popularne kad sam bio klinac, u vreme pre kompjutera, imao sam skoro istu, je l' mi

veruješ da decenijama nisam pomislio na nju. Ako je stara, zašto izgleda kao da je juče izašla iz fabrike? Zato što su se stvari nekad pravile da traju, ovo nije proizvedeno u kapitalističkom društvu gde je jedini cilj proizvoda da se što pre pokvare. Pogledaj, čak i radi – on joj pokaže zelenkasto osvetljen ekran sa crticom koja se pali i gasi. Nasumično pritisne trouglove nekoliko puta a crtica počne brže da treperi, kao da ga poziva da nastavi. Možda treba nekakva šifra, kaže joj, ili jednostavno treba pritisnuti oba tastera u isto vreme? Ili ih treba pritiskati određenim redosledom da bi se aktivirala? Možda, kaže mu, ali pre će biti da jednostavno ne radi, ko zna koliko već stoji ovde, sigurno je puna peska, šta god da je unutra moralo se rastopiti na ovoj vrelini, nego znaš li da nemamo više sapuna? Dok se ona cenka za domaći sapun od maslinovog ulja, on nastavlja da pritiska trouglove. Crtica prestane da treperi i pretvori se u tri tačkice. Zatim se na ekranu pojavi pikselizovani znak (-8 a ona prsne u smeh.

Šta je tako smešno? Tvoja faca, kaže mu umotavajući sapun u komad papira, nemaš pojma kako si sladak kada te nešto zbuni, je l' možeš ti ovo da uzmeš, ja nemam džepove. Ali šta ovo znači, kaže joj, pogledaj, to je nekakav rebus, crtica možda označava interval, otvorena zagrada početak, a osmica, šta je osmica, u kineskoj kulturi to je srećan broj, blagostanje, a kad se položi postaje znak za beskonačnost, možda se radi o intervalu odavde do beskonačnosti, o početnom stanju koje označava da je igrice aktivirana, i da nudi beskonačno mogućnosti? Ma daj, kaže mu, samo ga rotiraj, osmeh, nos, naočare, to je najobičniji smajli, i to od one najdosadnije vrste: sa

nosom. A sada pravac pustinja, moramo je videti u podne jer tad izgleda najpustinjskije.

Pustinja je očekivano pusta, pomisli, kao uostalom svaka pustinja, nemaštovito osmišljen prizor, priroda se baš i nije pretrgla, napušteno gradilište, suvišan materijal preostao nakon stvaranja sveta, zašto smo došli ovde. Ona podigne telefon i fotografije ga iako zna da on to najviše mrzi, uvek ispada loše na slikama, obrazi se oklembese, nos mu zakloni pola lica, hajde sad selfi, imamo tako malo zajedničkih fotki, on poslušno staje kraj nje i čak uspeva da namesti usne u jedan relativno prihvatljiv osmeh. Magično, kaže ona sneno, tek kad se nađe u ovačkoj praznini, u jednom ovako metafizičkom pejzažu, čovek se zagleda u sebe, ova pustinja je suprotno od nas, mi se sastojimo od malih živih zrnaca a ona od malih neživih, u nama ima više života nego u kilometrima ove praznine, to je najbliže što ćemo ti i ja ikada biti hodanju po drugoj planeti, ili po prošlosti ili budućnosti ove. On klima glavom, originalna je, to joj mora priznati, njena asocijativnost i neumorna zainteresovanost savršeno komplementiraju njegovu agresivnu nezainteresovanost, ponekad čak uspe da ga uvuče u to, da ga vrati u svet osećaja i značenja i ljudi i priča koji mu sve više beži, odšunjava se čim mu popusti pažnja, da ga zaintrigira svojim zapažanjem o arabeskama na kupoli velike džamije tvrdeći da se isti fraktalni obrasci mogu uočiti u naborima kore velikog mozga, ali onda uvek zabrlja nekakvom naivnom romantizacijom, nekim devetnaestovekovnim komentarom o slobodnom životu beduina i tu već počinje da me gubi, pomisli, mada je prava istina da ja nju gubim, jer ona sem mene ima i sve drugo a ja

sem nje nemam ništa. Svom snagom pokuša da doraste trenutku i potisne osećaj da će uskoro biti spržen sunčevim zračenjem, ukoliko pre toga ne dobije toplotni udar i probudi se u lokalnoj bolnici za koju može samo da zamisli u kakvim je higijensko-sanitarnim uslovima, o stručnosti medicinskog osoblja da i ne govorimo, klimne glavom, ispravi se, opusti vratne mišiće i nasmeši se za još jednu fotku, ona ga zagrlila i on oseti miris njenog znoja najednom primitivši kako je nebo prodorno plavo, sve je žuto i plavo a ona lepo miriše i vreo povetarac draži kožu, pramen njene kose okrzne ga po uhu i on se strese pitajući se nije li u sebi upravo napipao klicu osećaja, praoblik učestvovanja u trenutku, nekada je to bilo lako, samo od sebe, slučajna uzbuđenja pokrenula bi novi film čiji se kraj nije nazirao a sada se posle par frejmova sve zaustavi a preko slike prelete senke nevidljivih režisera, svet se razgradi u kulise, neću to dozvoliti, pomisli i napregne se da odneguje svoj zametak čuvstva, da ga nahrani neobičnošću, čudnom lepotom pejzaža, znojem i nebom, nesvodljivošću na bilo šta ranije viđeno a pre svega činjenicom da su tu zajedno, jedno uz drugo pred prazninom, znoj, kaže sebi, njen znoj, tako njen i poznat i tako moj, i nebo, ovo veliko nebo, izbacila sve ostalo, udahni, dublje, zaroni, pravo u peščane nanose znoja, u meke pregibe žute i plave, u znoj i nebo, ali mu se istog trenutka njen zagrljaj učini nekako mlitav, a i lice joj nije sasvim kako treba jer će do kraja dana a možda i do kraja putovanja nad njima visiti kisele papričice, sad nakon druge kafe to je potpuno jasno, gmizaće za njima poput sluzavih morskih stvorenja ostavljajući svoj kiseli turšijski trag, ako ih u međuvremenu neki još gluplji incident ne potisne u zaborav.

DVA

OTVORI KONZERVU I sipa sadržaj u tiganj, promulja ga na ringli a potom ne gledajući spusti na stolu iza sebe i ugasi šporet, u istom trenutku začuvši prigušeno grebanje i posledični metalni tresak. Otkriva da je jedan ugao kuhinjskog stola neobjašnjivo izdignut pretvarajući dotad poslušnu horizontalnu površinu u beskorisnu strmu ravan koja, umesto da se opire gravitaciji, podmuklo sarađuje sa njom u još jednoj uroti protiv tišine, poretka i njegovog raspoloženja. Manje zainteresovan za podgrejanu splaćinu na pločicama a više za poreklo fenomena, saginje se i primećuje da je pod jednu nogu stola podmetnut *Veliki rečnik teologije i religijskih pojmova*, što je pre svega sasvim nepotrebno jer se taj sto nikada nije klimao, a čak i da jeste teško da bi rečničina bila adekvatno rešenje. Duhovito, prizna i protiv svoje volje, mada ipak mnogo više glupo nego duhovito, šta sam ono hteo da pogledam, apatrid, aragonit, nije ni važno, lopaticom pokupi hranu sa poda i sruči je u tanjir.

Infoks je prazan izuzev nekoliko reklamnih poruka, bivši ministar nudi otkup stanova u luksuznom naselju Banana Ajlend, supersecko *prstopez* sa titanijumskim štitnikom za prste, registrujte se na sajtu za razmenu partnera, grudni steznik *štedidah*

smanjuje potrošnju kiseonika i usporava klimatske promene, a tu je i ponuda za egzotična putovanja u zemlje u koje ne namerava da kroči, lepo je znati da postoje sva ta mesta po kojima više ne moram da se lomatom, pomisli, naružena zgradurinama koje ne moram da gledam i naseljena kretenima sa kojima ne moram da se raspravljam, taksistima-kriminalcima, sitnim prevarantima, dokonim siledžijama, hohšta-plerima svih vrsta i ostalom lopovskom menažerijom koja samo čeka da ti opaja džepove, hvala lepo, dosta mi je da prošetam krug po dvorištu pored razvaljene štale, zatim kraj niza praznih kokošinjaca, onda između nakrivljenog ambara i kombajna zaraslog u ambroziju, između stabala jabuka na kojima jedni isti plodovi, prelepo crveni i besprekorno konzervirani toksičnim vazduhom, više već godinama, dalje pored bedema na kome rastu male plavičaste pečurke, na dnevnoj svetlosti sasvim neugledne, a potom skrenem kako se u vidnom polju ne bi pojavio staklenik (taj nepogrešivi kvaritelj raspoloženja) i zatim duž drugog dela bedema nazad do trema i ulaznih vrata, jedan krug je tačno petnaest minuta, šest obaveznih krugova dnevno u svrhe sprečavanja mišićne atrofije i mentalnog kolapsa, koji nikada nisu daleko. Pred ulazak baci pogled na rastući mravinjak koji bi, ako se tako nastavi, jednog dana mogao postati legitimna turistička atrakcija, možda bi trebalo pisati lažljivim agencijama da ga uvrste u svoje ponude, pomisli, i tu na samom kraju, takoreći već u bezbednoj zoni, kikoćući se u sebi svojoj mravinjačkoj dosetki, konačno proklizne, pogled mu zastrani i nehotično okrzne drugo, napušteno krilo kuće, što ga prebaci na jedan od misaonih koloseka koje je po svaku cenu želeo da izbegne.

Došao je nedugo nakon što je ona otišla, jasno pamti taj dan, škripa kapijskih šarki odvušla mu je pažnju napolje, gde je prvo sa nevericom a potom i užasom ugledao očevu pogurenu figuru u ofucanom kaputu, kako sa obe ruke tegli kofer ostavljajući brazdu na šljunčanoj stazi. Nekako je saznao da je otišla, pomisli, osetio je nekim svojim natprirodnim radarom, napipao nekim paranormalnim pipkom, jedini očev talenat uvek je bio da nasluti sve ono što ga se ni najmanje ne tiče i onda prstom ubode u bolno mesto, ali nije sad bitno kako je saznao, sad treba rešavati mnogo urgentniji problem očevog neupitnog telesnog prisustva na imanju. Baš je tog jutra otključao kapiju u iščekivanju pošiljke konzervi, eto još jedne stvari koju je otac morao znati, jer je inače uvek zaključano a u gornjoj površini bedema nalaze se umetnuti komadi izlomljenog stakla, jednostavno bi poljubio vrata i možda do besvesti zvonio (električnu žicu za zvono presekao je odmah po useljenju) ili lupao svojim pegavim staračkim šakama ali to ništa ne bi promenilo, kapija se otvara samo kada za to postoji dobra volja iznutra i potpuno je neosetljiva na bilo kakav fizički ili moralni pritisak spolja. Otac je prošao stazom ne podižući pogled sa komadića tla neposredno ispred svojih cipela, kao što uvek hoda ma gde se nalazio, ne želeći da vidi ništa sem onoga što je apsolutno neophodno za tehničku realizaciju procesa koračanja, prošao je dakle stazom i savio iza ugla, odajući svojom pojavom dve stvari, prvo da je najverovatnije svestan da ga sin posmatra, i drugo da je van svake sumnje upoznat sa činjenicom da je drugo krilo kuće nenaseljeno, što je samo po sebi alarmantno ali kada se pogleda istini u oči ne i sasvim neprimerno. Ako se trezveno razmisli o tome, normalno je

da jedan otac, u slučaju da mu zatreba krov nad glavom, recimo da ga po ko zna koji put izbace iz stana u gradu jer nije platio kiriju, potraži sklonište kod svog deteta, pomisli, bez obzira na to kakvi odnosi vladaju među nama, čak i ako za ceo život nismo razmenili više od par stotina reči, ne računajući gugutanje prvih godina po rođenju, dok razmnoženi još nije izgubio interesovanje za razmnožak, bilo kako bilo ispada da je očevo prisustvo u kući opravdano ako ne po sudsko-administrativnom onda makar po običajnom pravu te ga zato ne mogu izbaciti, ne zanemarujući ni činjenicu da bi izbacivanje zahtevalo interakciju, što je naravno samo po sebi neizvodljivo, pre svega zato što smo ostali samo nas dvojica, pomisli, zato što je vreme poštedelo samo mene i njega, učinivši nas tako svedocima tuđih i žrtvama sopstvenih sudbina, pionima sačuvanim za nešto još gore što nas strpljivo čeka negde u budućnosti, što sakuplja snagu da udari jednog dana za mnogo godina ili, mnogo verovatnije, već sutra.

Nakon očevog dolaska, iz drugog krila kuće povremeno dopiru isprekidani zvuci kao da neko veoma brzo udara tupim krajem olovke o sto, tatak, toktatak, tatatak, naravno olovke koja na tupom kraju nema gumicu, ali to bi kuckanje isto tako mogao proizvoditi i neki kukac, recimo ona srebrnoplava buba iz prirodnjačkih emisija koja svojom tvrdom guzicom lupka po zemlji kako bi privukla partnera, zašto već jednom ne umuknu, pomisli, zašto me ne ostave na miru sa svojim lascivnim dozivanjem, ko zna koliko ih se tamo nakotilo, mada su zvuci možda bili tu i ranije samo ih ja nisam primećivao, to krilo kuće svakako izlazi na zadnji deo imanja koji se završava

drugom kapijom, kapija se ne može otvoriti spolja ali može iznutra, možda je već istog dana otišao, jednostavno prošavši stazom od jedne kapije do druge i odmah izašavši, to bi sasvim ličilo na njega, pomisli, priznajući sebi da zapravo više ne veruje nego što veruje u očevo prisustvo, odnosno veruje (više nego što ne veruje) u njegovo odsustvo, ali u krajnjoj liniji mora konstatovati da je sasvim svejedno ima li oca tamo ili ne, jer to njegovu vlastitu situaciju, kakva je da je, ni na koji način ne menja.

Ta ga misao umiri i on ponovo proveri mejl da vidi je li stigao novi posao za prevod. Ništa, samo poruka od lektora u vezi sa nekom besmislenom fusnotom, zašto mi uopšte piše kada je to njegov posao, šta me se tiče kako će rešiti, zar dosad nisu naučili da brišem sve lektorske poruke, koliko su mi tekstova osakatili u ranim fazama *Enciklopedije* kada sam još koristio one početničke, amaterske sisteme kodiranja, napodmetali mi se nogu dok sam pravio svoje prve kriptografske korake, u vreme kad je delo još nosilo radni naslov *Katalog ljudske zlobe i gluposti*, kasnije preinačen u *Enciklopedija ljudske gluposti*, jer je zloba i tako podvrsta gluposti a enciklopedija zvuči bolje od kataloga. I zašto ih svi zamišljaju kao lektorke, usedelice usahlih grudi, nositeljke čitalačkih znački navučene na prešećerenu poeziju i purpurnu prozu, kada se zna da su lektori po pravilu muškarci, četvrtastih vilica sa jednodnevnom bradom iz reklame za žilete, koji piju ceđeni grejpfrut a zatim trče po parku sa znojnicom oko čela, klanje jezika zahteva kondiciju, jezik se stalno otima i potrebna je snažna ruka, poznato je da najbolje ženske završe u lektorskim krevetima, odabrao sam pogrešno zanimanje,

sigurno je i ona pobegla sa jednim od njih, svakako da je natprosečno lepa a još je uvek u godinama kada može da smota nekog nabildovanog lektora kome kovrdže proviruju iz kragne i sada zajedno leže pod suncobranom i jedu mango iako zna da je to moje omiljeno voće, on je dodiruje svojim lepljivim prstima, pipka je kao tuđu rečenicu, prosipa lektorske fore a ona se kikoće da joj se nos zgužva a oči zatvore i kaže mu ama prestani, hoćeš da umrem od smeha, on naravno ne prestaje i njoj kreću suze i drhti joj stomak, pokriva usta dlanovima ali smeh curi kroz prste, pršti i boji, smehove ljuspe hrskaju u šupljinaama dana, kupači se okreću i gledaju je, i sami se jedva uzdržavajući ali nju nije briga, ona se smeje kao da je sve prosto i na svetu nema ničega nesmešnog, samo se ona smeje tako, pomisli, a onda se seti gde je i ogromna kućerina ga nanovo prignječi, suvišna kao pleonazam, naporna kao trostruka negacija.

Umoren stotinom krugova prehodanih po sobi on legne u krevet i okrene se ka zidu, neraspoložen čak i za čitanje, besan na sebe što je toliko vremena posvetio dvema sasvim besplodnim i za njega nadasve štetnim temama umesto da je osmislio i formulisao enciklopedijske odrednice koje će utkati u sledeći prevod, toliko se toga glupog u svetu dogodi za samo jedan dan, pisanje *Enciklopedije ljudske gluposti* zah-teva svakodnevnu posvećenost a ja se ovde bakćem sa ocem koji mi se možda uselio u kuću i lektorom koji mi je možda zaveo ženu, a evo ovamo otvaraju logore, krađu decu iz škola, bombarduju porodilišta, istrebljuju ljude, životinje, biljke, ovamo seku glave, onamo prašume, tamo genitalije, šake, surle, noseve, kljove, prste, eto to je čovečanstvo, to su ljudska bića,

samo da se nešto seče, nož je suštinski produžetak ruke, tek sa nožem u ruci čovek postaje čovek, ko zna koliko uopšte vremena imam dok sve ne ode dođavola, moram pod hitno nastaviti da pišem. Konačno utone u izopačen san iz koga se u neko doba prene obliven znojem dok mu u glavi titraju slova iz reklamnog mejla o aparatu *prstoprez* (za vaš siguran rez) za bezbedno sečenje svih vrsta salama i kobasica, reči iz oglasa napnu se i popucaju kao mahune zrelog graška a slova se razmile i prestroje ispoljavajući pritom savršenu uvežbanost i on oseti kako se guši, kako mu grkljan steže gruba ruka krajnje matematičke neverovatnoće da se nezamislivo ipak zbilo: njegova šifra je razbijena i upotrebljena protiv njega. *Vidim te*, rekle su presložene reči iz oglasa, *igra počinje*.